

Методика проведення аудиту доступності об'єктів, на яких розташовані виборчі дільниці

2018

Методика проведення аудиту доступності об'єктів, на яких розташовані виборчі дільниці

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Canada

Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua

Ця публікація була підготовлена ГС ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України» за технічної підтримки Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) і фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Міністерства міжнародних справ Канади та британської допомоги від уряду Великої Британії. Будь-які думки, викладені у цій публікації, належать авторам і не обов'язково відображають погляди USAID, уряду США, Міністерства міжнародних справ Канади, уряду Канади або уряду Великої Британії.

Методика проведення аудиту доступності об'єктів, на яких розташовані виборчі дільниці.

Автори: Наталія Скрипка, Ярослав Грибальський, Володимир Азін

Редагування: Ольга Журбенко, Лариса Магдюк, Юлія Кривінчук, Яна Робаєва

Дизайн україномовного видання: Родіон Величенко

Друк: AKGroup, Україна

Усі права захищені. © Міжнародна фундація виборчих систем, 2018

Заява про дозвіл: жодна частина цієї публікації не може бути відтворена у будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними чи механічними, включаючи фотокопіювання, запис або будь-який інший спосіб зберігання і пошуку інформації, без письмового дозволу Міжнародної фундації виборчих систем.

Запити на отримання дозволу повинні містити таку інформацію:

- Опис матеріалу, дозвіл на копіювання якого бажають отримати.
- З якою метою буде використано копійований матеріал і в який спосіб.
- Ваше ім'я, посада, назва компанії чи організації, номер телефону, номер факсу, адреса електронної пошти та поштова адреса.

Будь ласка, надсилайте усі запити на отримання дозволу до:

International Foundation for Electoral Systems
IFES, 2011 Crystal Drive, Floor 10, Arlington, VA 22202
Email: editor@ifes.org
Fax: 202-350-6701

Джерела фотографій: www.thinkinclusive.us, www.zeroproject.org

Зміст

	Вступ	1
	Скорочення	2
Розділ 1	Визначення. Терміни. Поняття.	3
Розділ 2	Методика проведення аудиту доступності	17
	• Про аудит доступності	17
	• Перш ніж почати обстеження	19
	• Керівництво до заповнення Анкети визначення доступності	22
	• Порядок обстеження об'єкта	25
Розділ 3	Рекомендації щодо облаштування	47
	виборчих дільниць	
Розділ 4	Типові недоліки, які впливають на	49
	доступність об'єктів та розташованих на них виборчих дільниць	
	Використані та рекомендовані джерела	52

Вступ

Конституція України та Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (зокрема, стаття 29 «Участь у політичному та суспільному житті»), що ратифікована Україною у 2009 році, гарантують особам з інвалідністю права та можливості в процедурі участі у виборчих та політичних процесах на рівні з іншими.

До сьогодні громадяни, які мають важкі форми інвалідності, обмежені у своїх можливостях повноцінно брати участь у політичному житті суспільства і, зокрема, у виборах.

Причин цьому є багато: недосконалість українського законодавства; архітектурна недоступність об'єктів виборчого процесу; проблема доступу до інформації; відсутність достовірного обліку людей з інвалідністю і маломобільних громадян, які потребують створення особливих умов та додаткової підтримки задля забезпечення повної реалізації ними їхніх прав тощо. Серед інших – неналежна увага до організації і проведення виборчого процесу, проблема необізнаності учасників виборчого процесу, і зокрема персоналу виборчих дільниць, у питаннях реалізації виборчих прав особами з інвалідністю.¹

ГС ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України» спільно з Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES Україна) у 2016 році реалізували у Полтавській області пілотний Проект з оцінювання доступності (аудиту доступності) виборчих дільниць для виборців з інвалідністю. Аудит доступності об'єктів, на яких

¹ Оцінка ситуації щодо забезпечення доступу осіб з інвалідністю до виборчих та політичних процесів в Україні. – К.: Копірайт, 2015. – 88 с.

розташовані виборчі дільниці (1269 дільниць) відбувся за участю представників громадських організацій людей з інвалідністю, які мають відповідний досвід та навички.²

За результатами проведеної роботи було напрацьовано відповідні рекомендації і стратегії з метою покращення доступу громадян з інвалідністю та маломобільних виборців до виборчого процесу, а також сформовано методичку планування і проведення аудиту доступності виборчих дільниць для осіб з інвалідністю та інших маломобільних виборців.

Пропонуємо до уваги представників та представниць громадських об'єднань осіб з інвалідністю, місцевих органів влади та комітетів доступності описання зазначеної методики, а також рекомендації практиків щодо стратегічного планування покращення стану їх доступності.

Скорочення

- ГС** — громадська спілка
- ВГО** — всеукраїнське громадське об'єднання
- ДБН** — державні будівельні норми
- МГН** — маломобільні групи населення
- МСД** — міжнародний символ доступності
- ОРА** — опорно-руховий апарат
- ООН** — Організація Об'єднаних Націй
- ВООЗ** — Всесвітня організація охорони здоров'я
- КМУ** — Кабінет Міністрів України

² Звіт за результатами аудиту виборчих дільниць Полтавської області щодо їх доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення: <https://issuu.com/napd/docs/zvit-poltava-ukr>

Розділ 1. Визначення. Терміни. Поняття.

Доступність — заходи із забезпечення для осіб з інвалідністю доступу на рівні з іншими до фізичного оточення, до транспорту, до інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і в сільських районах (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

Забезпечення доступності має вирішальне значення, оскільки безпосередньо впливає на користування особами з інвалідністю всім спектром прав людини; відіграє ключову роль у створенні інклюзивного суспільства, в якому особи з інвалідністю зможуть брати активну участь у повсякденному житті.

Держави-учасниці Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю визнають важливість доступності «фізичного, соціального, економічного та культурного середовища, охорони здоров'я та освіти, а також інформації та зв'язку, оскільки вона дає змогу особам з інвалідністю повною мірою користуватися всіма правами людини і основоположними свободами».

Зазвичай виділяються три основні типи доступності:

- архітектурна;
- транспортна;
- інформаційна.

Архітектурна доступність. Забезпечення вільного доступу і можливості переміщення в різних об'єктах громадського користування є важливим фактором подолання безпорадності та ізольованості людей з інвалідністю. Архітектурна доступність, як і доступність в інших сферах, підвищує шанси знайти роботу, здобути освіту, користуватися громадськими послугами, брати участь у різних соціальних, культурних, оздоровчих заходах, трудовому процесі, і таким чином, бути активними учасниками соціально-економічного та політичного життя суспільства. Адже обмежений доступ до будівель часто визнається людьми з інвалідністю як основна перешкода для отримання освіти, можливості працювати, отримувати якісні медичні послуги, долучатися до всіх сфер суспільного життя.

Транспортна доступність. Поняття транспортної доступності можна розглядати, по-перше, як доступність самого транспортного засобу; по-друге, як облаштовану відповідно до чинних стандартів та потреб людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення транспортну інфраструктуру (місця для паркування, входи до терміналів, ліфти та ескалатори, телефонні кабінки, заклади торгівлі та харчування на території вокзалів; універсальні туалетні кабінки), забезпечення інформацією у відповідних форматах.

Важливим елементом транспортної доступності є безпечність транспортних засобів та дій у надзвичайних ситуаціях, які не повинні створювати нерівності стосовно осіб з інвалідністю.

Отже, транспортна доступність — це надання можливості людям із фізичними, сенсорними або когнітивними порушеннями залишатися мобільними і користуватися самостійно за будь-яких умов всіма послугами і транспортними засобами, які відкриті і надаються всьому населенню.

Інформаційна доступність. Інформаційна доступність означає подання інформаційного продукту в форматах, які дозволяють всім користувачам однаково успішно його опанувати.

Міжнародний символ (знак) доступності (МСД)

Що таке міжнародний символ доступності? Це зображення фігури людини у візку на фоні квадрату або обрамленої квадратом.

Фігура людини у візку і напрям візка повинні бути повернуті направо. Колір, яким позначається людина у візку, і колір фону мають бути

контрастними. Переважно колір фону обирають синім, а колір фігури людини у візку і колір обрамлення – білим.

Якщо будівля (об'єкт) громадського призначення є повністю доступним і безпечним для людей з інвалідністю, то достатньо розміщення одного МСД при вході в будівлю.

Міжнародний символ доступності позначає об'єкт, який є повністю доступним і безпечним для людей з інвалідністю.

Цим знаком, разом із додатковими символами чи вказівниками, також вказується про вид та місце розташування спеціально облаштованих зручностей чи елементів доступності для людей з інвалідністю.

Доступність об'єктів виборчих дільниць розглядається авторами як сукупність технічних характеристик (прилеглих територій, будівель і приміщень), що визначають відсутність чи наявність фізичних бар'єрів на шляху осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до виборчих дільниць. Виходячи із припущення, що усі дільниці не можуть бути однаково доступними, пропонується розрізняти їх доступність за категоріями: доступні, частково доступні та недоступні дільниці.

Критерії для включення дільниці у ту чи іншу категорію:

- **доступна дільниця** – якщо усі елементи об'єктів (приміщень) відповідають вимогам доступності;
- **частково доступна дільниця:**
 - а) якщо є незначні відхилення від вимог державних будівельних норм (ДБН), наприклад: високий поріг, вузькі стулки двостулчатих дверей тощо);
 - б) коли в приміщення можна потрапити не через головний, а через альтернативний вхід (службовий, запасний, евакуаційний вихід тощо) за наявності інформативного вказівника про їх розміщення;
 - в) коли в приміщення можна потрапити за умови надання сторонньої допомоги, щоб подолати, наприклад: ненормативний стрімкий пандус, одну сходинку висотою 15-20 см при вході;

г) до приміщення можливо потрапити за умови надання сторонньої допомоги із застосуванням переносного пандусу та з пристосуваннями, які виконані з порушенням ДБН;

- **недоступна дільниця** – приміщення, де для переміщення більшості осіб з інвалідністю застосовується стороння допомога з послугою перенесення на руках, а більшість елементів об'єкта визнані недоступними.

Виборча дільниця – передбачена законом територіальна виборча одиниця, створена для підготовки і проведення голосування та підрахунку голосів виборців на визначеній території. Виборча дільниця може розглядатись як територія, на якій проживають виборці, приписані (внесені) до списку виборців цієї виборчої дільниці.

Виборче законодавство України регламентує поділ дільниць на малі, середні та великі відповідно за кількістю виборців. Зокрема, Законом України «Про вибори народних депутатів України» (стаття 19) визначено, що виборчі дільниці утворюються з чисельністю від двадцяти до двох тисяч п'ятисот виборців і відповідно поділяються на:

- малі – з чисельністю виборців до 500 осіб;
- середні – з чисельністю виборців від 500 до 1500 осіб;
- великі – з чисельністю виборців понад 1500 осіб.

Також цей Закон визначає вимоги до приміщень для голосування відповідно до їх розміру (стаття 83):

- для малої виборчої дільниці наявність площі не менше 50 кв. м,
- для середньої – не менше 75 кв. м,
- для великої – не менше 90 кв. м.

Аудит доступності виборчої дільниці — визначення фізичної доступності об'єктів виборчих дільниць для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, в тому числі оцінка стану благоустрою прилеглих територій та архітектурної доступності будівель і приміщень, в яких розташовуються виборчі дільниці. Результати аудиту мають стати базовими для розроблення пропозицій щодо усунення існуючих недоліків і покращення доступності виборчих дільниць для визначених категорій громадян.

Аудит доступності до об'єктів, будівель і приміщень виборчих дільниць з урахуванням потреб маломобільних груп населення може бути віднесеним до одного з видів технічного аудиту. Тобто, це різновид перевірки незалежними спеціалістами стану прилеглої території, будівель і приміщень щодо їх відповідності вимогам забезпечення вільного доступу і можливості самостійного (без сторонньої допомоги) пересування та участі в процедурі виборів осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Державні будівельні норми (ДБН) — нормативний акт, затверджений центральним органом виконавчої влади з питань будівництва та архітектури (Закон України «Про будівельні норми»). Будівельні норми — затверджений суб'єктом нормування підзаконний нормативний акт технічного характеру, що містить обов'язкові вимоги у сфері будівництва, містобудування та архітектури (Закон України «Про будівельні норми»).

Чинним законодавством України, в державних будівельних нормах, затверджено термін «маломобільні групи населення».

Маломобільні групи населення (МГН) — особи, які відчують труднощі при самостійному пересуванні, при одержанні послуг або необхідної інформації, чи при орієнтуванні в просторі. До маломобільних тут віднесені особи з інвалідністю, особи з тимчасовими порушеннями здоров'я, вагітні жінки, особи старшого (похилого віку), особи з дитячими колясками тощо (ДБН В.2.2-17:2006).

Кількісні показники осіб, які віднесені до МГН:

- **особи з інвалідністю** — **10%-12%** від загальної кількості населення країни;
- **особи з тимчасовими порушеннями здоров'я** — **1.5%**;
- **вагітні жінки** — **близько 1%**;
- **особи похилого віку** — **30-40%** пенсіонерів від загальної кількості населення;
- **особи з дитячими колясками** — **близько 1%**;
- також, у більшості країн Європи до цієї категорії населення відносять **дітей дошкільного віку**, в Україні їх кількість становить трохи **більше 2 млн.**

Створення доступного середовища є суспільним благом і тісно пов'язане з соціальним та економічним розвитком країни в цілому.

На основі аналізу вітчизняної та зарубіжної практики проектування, будівництва та експлуатації громадських будинків і споруд, а також з урахуванням досвіду експериментального проектування та реконструкції об'єктів з організацією доступності для маломобільних груп населення, вважається доцільною така пріоритетність критеріїв організації безбар'єрного архітектурного середовища:

1. Фізична доступність

2. Безпека

3. Інформативність

4. Зручність

Критерії доступності містять вимоги:

- до можливості безперешкодного і зручного руху маломобільних груп населення прилеглою територією;
- до входу у приміщення (наприклад, за наявності сходів обов'язково має бути нормативний пандус);
- до дверних і відкритих прорізів;
- до безперешкодного руху комунікаційними шляхами, приміщеннями як у будинку, так і на прилеглої території;
- до можливості своєчасно скористатися зонами відпочинку та обслуговування;
- щодо підходів до різного обладнання і меблів;
- до доступності — пристосованості для використання людьми з інвалідністю санвузлів (туалетні приміщення).

Під **безпекою** слід розуміти можливість безперешкодного перебування у приміщенні без ризику бути травмованим або заподіяти шкоду своєму майну, споруді чи обладнанню. Це стосується розміщення вхідних площадок, сходів і підйомних пристроїв та їх захист від атмосферних опадів; шляхів руху відвідувачів усередині будинку, а також матеріалів для огорожень, дверей та ін.

Розумне пристосування — внесення, коли це потрібно, необхідних та доречних модифікацій і коректив, що не стають несумісним чи невиправданим тягарем, задля реалізації чи користування особами з інвалідністю на рівні з іншими всіма правами людини і основоположними свободами (стаття 5 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

Доступність та розумне пристосування є досить взаємопов'язаними поняттями, які іноді плутають та підміняють. Спільним у визначеннях цих понять є забезпечення всіх прав осіб з інвалідністю, а головна відмінність полягає у масштабі завдань, які покладені в їх основу.

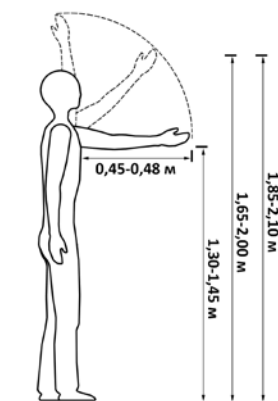
Доступність – це комплекс заходів загального характеру, які спрямовані на забезпечення особам з інвалідністю доступу до фізичного оточення, транспорту, інформаційних комунікацій та зв'язку нарівні з іншими громадянами. Забезпечення доступності дає можливість вести незалежний спосіб життя та брати участь у всіх його аспектах, передбачаючи при цьому **суттєві реконструкції** бар'єрної інфраструктури.

Розумне пристосування **не є глобальною, всеохоплюючою стратегією доступності**. Це конкретні заходи, спрямовані для вирішення чітко визначених завдань стосовно конкретної людини або цільової групи. Його слід розглядати як доповнення до загальних заходів з доступності, але воно ніколи не зможе замінити зусилля, спрямовані на всеосяжне забезпечення безбар'єрного середовища.

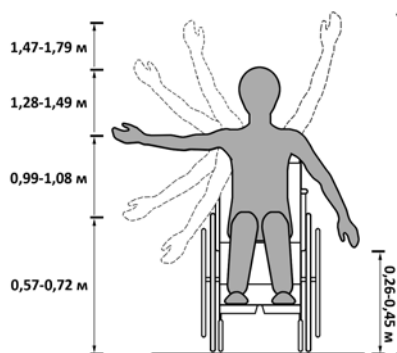
Головними факторами забезпечення доступності та безпеки певного середовища є врахування просторових характеристик рухів людини у відповідності до її антропометричних даних. До просторових характеристик рухів людини віднесено розміри моторного поля (зони досяжності) та траєкторію рухів.

Моторне поле

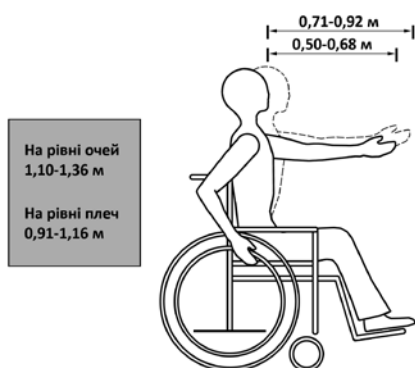
Моторним полем (за статичного положення тулуба) називають простір, який описується дугою радіусом витягнутої руки людини. У моторному полі розрізняють три зони досяжності — вертикальну, діагональну та фронтальну.

Параметри моторного поля дорослої людини.

Значення вертикального моторного поля для людини в колясці.

Значення горизонтального моторного поля для людини в колясці.

Спільні зони досяжності для людини в колясці та дорослої людини.

Враховуючи, що величина моторного поля людини обмежена її індивідуальними антропометричними даними (зріст, довжина рук), та/або компенсаторними засобами, які вона використовує, була визначена спільна зона досяжності, величина якої була б комфортною, а значить і безпечною для всіх людей.

Наприклад, зона досяжності людини, що переміщується за допомогою коляски, обмежена її сидячим положенням і статичністю тулуба, габаритами коляски та діаметром коліс, а також шириною підніжки коляски, які можуть обмежувати доступ людини до кутів приміщення, робочих місць, електричних розеток і вимикачів, гачків для одягу, полицок із книжками або посудом, ручок дверей, умивальників тощо. Зони досяжності дитини або людини з ахондроплазією зумовлена їх ростом і в основному співпадають із зонами досяжності людини, яка користується коляскою.

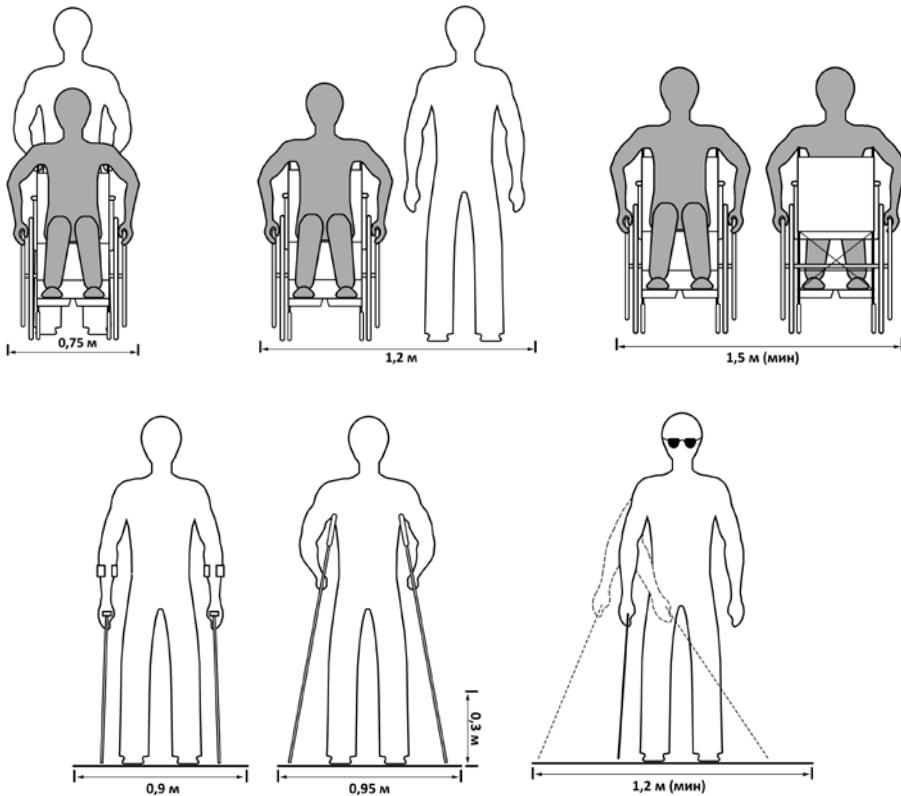
Для людини з порушенням зору величина моторного поля співпадає із величиною моторного поля для звичайної дорослої людини. Але для цієї групи людей важливо передбачити за допомогою тактильних і контрастних покажчиків (або таких альтернативних засобів як перила) позначення шляхів руху таким чином, щоб найважливіші елементи оточення лишались в зоні комфортної (діагональної чи горизонтальної) досяжності.

Для кожної нозології людей з інвалідністю виробляються певні допоміжні засоби і пристрої, за допомогою яких вони можуть в тій чи іншій мірі компенсувати втрачені чи ослаблені функції організму, розширивши можливості особистої мобільності та межі незалежності від сторонньої допомоги.

Нозологія (від грецької νόσος – хвороба і λόγος – причина) — розділ теоретичної медицини, що включає вчення про хвороби, їхню класифікацію і номенклатуру, діагноз, етіологію, патогенез, загальні принципи лікування та профілактики захворювань.

За нозологічними ознаками людей з інвалідністю об'єднують у групи відповідно до спеціальних засобів або технологій для переміщення чи орієнтування, яких вони потребують:

- а) особи з порушенням опорно-рухового апарату (ОРА);
- б) особи з порушенням зору та тотально незрячі;
- в) особи з порушенням слуху та нечуючі.

На рисунках показані розміри простору, необхідного для безперешкодного фронтального пересування з використанням різних компенсаторних засобів. Хоча в більшості випадків люди, які використовують при ходьбі певні засоби, можуть переміщуватись вузькими проходами, їм потрібно забезпечити більш широкі проходи. Наприклад, існує ймовірність того, що кінці милиць (часто широко розставлені донизу) у вузьких проходах стануть загрозою для інших людей, які можуть їх не помітити.

Компенсаторні засоби — це засоби, які повністю (або в значній мірі) компенсують втрачені/ослаблені функції організму і якими споживач вимушений користуватись постійно, та без яких неможливе або значно ускладнене пересування, сприйняття зовнішньої (сенсорної) інформації чи здійснення інших соціальних функцій.

Допоміжні засоби — це засоби, які необхідні користувачу для спрощення процесу самообслуговування, або з метою підвищення безпеки та комфорту при переміщенні чи здійсненні інших соціальних функцій.

Розділ 2. Методика проведення аудиту доступності

Про аудит доступності

Аудит доступності до об'єктів, будівель і приміщень виборчих дільниць з урахуванням потреб маломобільних груп населення, може бути віднесеним до одного з видів технічного аудиту. Тобто, це вид перевірки незалежними спеціалістами стану прилеглої території, будівель і приміщень, щодо їх відповідності до вимог

Мета аудиту — визначення фізичної доступності об'єктів виборчих дільниць для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення включаючи стан благоустрою прилеглих територій та архітектурну доступність будівель і приміщень, на базі яких забезпечується їх робота. Результати аудиту мають стати базовими для розроблення пропозицій щодо усунення недоліків, які мають місце, і покращення доступності виборчих дільниць для цих категорій громадян.

забезпечення вільного доступу і можливості самостійного (без сторонньої допомоги) пересування та участі в процедурі виборів осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Під час аудиту можуть бути використані:

- матеріали моніторингу та попередніх аудитів, виконаних за участі місцевих комітетів доступності;
- законодавчо-нормативні документи та будівельні норми і правила, які регламентують вимоги для безперешкодного доступу до будівель і споруд у сфері транспортної інфраструктури, об'єктів громадського призначення та оточуючого середовища;
- поточні показники та інформація від представників громадських організацій, посадових осіб щодо стану доступності об'єктів; звернення, скарги щодо недотримання вимог доступності; фото та відеоматеріали.

Безпосередньо до проведення аудитів доступності можуть бути залучені представники громадських організацій, які об'єднують людей з інвалідністю, незалежно від їх обізнаності в сфері містобудування та архітектури. Адже розуміння доступного середовища є для них природнім відчуттям. Проте, в даному процесі **слід враховувати певні моменти нозологічного суб'єктивізму**. Це означає, що людина, яка відчуває порушення певних функцій, першочергово буде звертати свою увагу саме на ті перешкоди, які заважатимуть саме їй.

Наприклад, для людини, яка користується кріслом колісним, бар'єрами виступатимуть вузькі проходи, сходи, високі пороги, бордюри та ін. на її шляху. Але при цьому, така людина може не зауважити відсутність звукового дублювання роботи світлофора, нависаючих над шляхами руху віття дерев і кущів та ін., що актуально для безпечного переміщення людей з порушенням зору.

Тому, для отримання більш неупереджених, реальних висновків аудиту важливо до процесу обстеження кожного об'єкту **залучати декілька людей, які мають різні нозологічні порушення**. В свою чергу, члени такої групи можуть надавати допомогу один одному, підвищуючи продуктивність своєї роботи.

Перш ніж почати обстеження

Проведення аудиту доступності проводиться не спонтанно, а тільки за умови погодження дати і часу його проведення з балансоутримувачем/власником конкретного об'єкту. Під час такого погодження необхідно визначити коло осіб – представників балансоутримувача/власника/орендатора об'єкту, які будуть присутні під час процедури аудиту. Присутність цих людей під час проведення аудиту також дасть можливість отримати швидку консультацію щодо експлуатації конкретного об'єкту, як він використовується зараз і як планується використовуватись в майбутньому, хто є клієнтами об'єкту який обстежується. Можливо, для забезпечення умов доступності до об'єкту вже було вжито певних заходів, а також надано інформацію про заплановані етапи реконструкції. Зібравши цю інформацію, аудитор матимуть можливість значно підвищити якість та значимість своєї роботи.

Також, необхідно ще раз переглянути ті розділи будівельних норм, які можуть знадобитися під час проведення аудиту.

ПОРАДА: Під час проведення аудиту важливо зберігати коректність, точність думки, реалізм та уникати суб'єктивності. Аудитор лише дослідник, а не суддя, який виносить вирок. Рішення про те, які зробити переобладнання, ухвалюватиме замовник за допомогою інших спеціалістів. Довіряйте своєму досвіду користувача послуг, стандартам та інструментам.

Інструменти

Рулетка	для вимірювання ширини, висоти, довжини
Штангенциркуль	для вимірювання товщини поруччя
Рівень	для вимірювання нахилів площини
Динамометр	для вимірювання сили відкриття та закриття дверей
Секундомір	для вимірювання часу закриття дверей ліфта
Диктофон	для запису даних аудиту
Фотоапарат	для зйомки об'єкта та внесення фотографій до документа в розділ «фотофіксація»
Зошит, ручка, планшет з пружиною	для запису даних
Одяг	бажано, щоб одяг або його елементи відбивали світло, оскільки деякі виміри, можливо, доведеться робити на проїжджій частині дороги

Проводити аудит доступності можуть особи, які не є професійними архітекторами, тому для підготовки ґрунтовних висновків аудитів доступності їм потрібен інструментарій, який дозволить покроково, без пропусків і помилок провести таку роботу.

ПОРАДА: Техніка і спосіб вимірювання також мають значення. Треба мислити реалістично, як користувачі. Заміри простору потрібно робити в критичних місцях – наприклад, у найвужчому місці, там, де прохід перекривають предмети, а ширина проходу дверей чи балкона береться «на просвіт», тобто враховуючи виступання товщини полотна відчинених дверей і т. ін.

ПОРАДА: Якщо аудитор є особою з інвалідністю, під час проведення аудиту в складі групи необхідно мати з собою асистента, достатньо обізнаного у методах безпечного і продуктивного супроводу осіб з інвалідністю (зокрема, людей у колясках) для того, щоб аудитор мав можливість фізично потрапити до всіх приміщень обстежуваного об'єкта.

З цією метою ГС ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України» з урахуванням рекомендацій міжнародних експертів Міжнародної фундації виборчих систем (IFES Україна) було розроблено інструментарій для проведення аудиту доступності виборчих дільниць – Анкету визначення доступності будівель і приміщень (далі – Анкета).

Анкету сформовано відповідно до рекомендацій щодо проведення аудитів доступності об'єктів, наданих Державною архітектурно-будівельною інспекцією та Міністерством регіонального розвитку та будівництва України (2013)³, на основі чинних вимог Державних будівельних норм (ДБН) і стандартів, зокрема:

- ДБН В.2.2-9-2009 Громадські будинки та споруди;
- ДБН В.2.2-17:2006 Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення;
- ДБН В.2.2-5-2011 Благоустрій територій;
- ДБН В.2.3-5-2001 Споруди транспорту. «Вулиці та дороги населених пунктів»;
- ДБН Б.2.2-5:2011 «Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. Благоустрій територій»;
- ДСТУ-Н В.2.2-31-2011 «Настанова з облаштування будинків і споруд громадського призначення елементами доступності для осіб з вадами зору та слуху».

³ Анкета аудиту (визначення) доступності. Сайт «Універсальний дизайн» www.ud.org.ua/2017-11-15-14-12-34/anketa-viznachennya-dostupnosti

Використання даної Анкети дає можливість:

- вибудувати чіткий алгоритм проведення безпосередньо процесу аудиту доступності кожного об'єкту,
- узгодити роботу різних груп експертів,
- підготувати дані для проведення аналізу ситуації з доступністю для МГН в конкретному населеному пункті,
- сформулювати послідовні, логічні висновки, які стануть підґрунтям для визначення об'ємів робіт по усуненню вказаних недоліків, тобто потенційно впливатимуть на формування місцевого бюджету.

Керівництво до заповнення Анкети визначення доступності

Пропонована методика проведення аудиту доступності полягає в огляді об'єкта та занесення даних обстеження до Анкети, відповідно до її інформаційних блоків та розділів.

Загалом Анкета складається з наступних частин:

- титульна сторінка
- блок «Висновки»
- блок «Вимоги/Пропозиції»
- анкета, яка містить три основних розділи:
 1. Прилегла територія. Загальні вимоги до земельних ділянок.
 2. Будівля і приміщення.
 3. Виборча діляниця.

Анкета сформована таким чином, що по кожному із розділів міститься інформація щодо вимог чинного законодавчо-нормативного документа із відповідною ілюстрацією згідно ДБН. Тобто, досліджуючи конкретну ділянку об'єкту аудитор отримує підказку (в тому числі ілюстровану) і може самостійно, на місці, швидко і безпомилково визначитись з її відповідністю до встановлених будівельних норм і вплив на загальну доступність об'єкту.

Спочатку заповнюється титульна сторінка Анкети, що несе інформацію про назву об'єкта, дату проведення аудиту, місце розташування об'єкта, ім'я керівника та інших відповідальних осіб, адреса, телефон тощо, а також ім'я особи, яка проводила аудит.

Після заповнення титульної сторінки, можна приступати до огляду та проведення вимірів прилеглої до об'єкта території. У примітках, по черзі, необхідно відзначати, наприклад, який із перетинів пішохідних шляхів відповідає нормативам, описаним вище, а який ні. При цьому важливо вписувати конкретні місця, де знаходиться цей перетин, або просто умовно пронумерувавши усі перетини пішохідних шляхів. Далі заповнюються усі інші розділи, відповідно відзначаючи «так» або «ні».

Заповнивши усі розділи, необхідно повернутись до 2-ї сторінки, де є блок «Висновки».

Блок «Висновки» пропонує аудитору визначити стан доступності по кожному із розділів Анкети (прилегла територія, будівля, приміщення виборчої дільниці): доступно, частково доступно, недоступно, а також вказати наявні недоліки.

У блоці «Вимоги/Пропозиції» аудитор має зазначити по кожному з розділів (прилегла територія, будівля, приміщення виборчої дільниці) перелік необхідних дій для покращення стану доступності.

Також, пропонується колонка «Фотофіксація», заповнення якої дає можливість неспростовно доводити справедливість порушень вказаних аудитором в розділах «Висновки» і «Примітки» та чітко ідентифікувати місце знаходження таких недоліків.

Анкета містить запитання до аудитора: «Чи дотримано вимоги ДБН?» Тобто, аудитор порівнює те, що є в наявності з тим, чого вимагають ДБН. Також, Анкета дозволяє аудитору оцінити ступінь впливу наявних перешкод та недоліків на загальний стан доступності об'єкту (доступно, частково доступно, недоступно). Див. розділ «Терміни. Визначення. Поняття. Щодо доступності виборчих дільниць».

АНКЕТА

визначення доступності бізнесів і приміщень виборчих дільниць з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (МГН)

Дата проведення аудиту доступності (обстеження): 25.01.2016

Номер виборчої дільниці: № 531105

Розмір об'єкта: мала в/дільниця, середня в/дільниця, велика в/дільниця
(необхідно підкреслити або зазначити)

Назва об'єкту, де розташовується виборча дільниця:
палац культури ПАГ "Кредаш", хол

Власник об'єкту: управління освіти; управління культури; управління соціального захисту населення; управління екстреної допомоги; органи влади; інші:
палац культури Публічного акціонерного товариства "Кременчуцький завод дорожніх машин"
(багатофункціональне планування, необхідно підкреслити або зазначити)

Адреса: вул 60-річчя Жовтня, 4, м.Кременчук, Полтавська обл., 39600

Телефон: XXXXXXXXXX

Факс: ()

Електронна адреса: ksk_kredmash@mail.ru

ПІБ і посада уповноваженого від установи, в якій проводиться аудит:
Козлик Тетяна Олександрівна – начальник закладу
Телефон: XXXXXXXXXX

ПІБ і посада уповноваженого від установи, в якій проводиться аудит:
Биласевич Віктор Олександрович – голова Кременчуцької районної у місті Кременячці ради
Телефон: XXXXXXXXXX моб. XXXXXXXXXX

ПІБ осіб, представників від громадськості, які проводили аудит доступності:
Гайда Віктор Леонідович
Телефон: XXXXXXXXXX

ВИСНОВОК:

I. Прилегла територія біля об'єкту є (підкреслити):

доступна	доступна частково	<u>недоступна</u>
----------	-------------------	-------------------

Вказати недоліки:
 – територія для паркування авто, і в тому числі для авто людей з інвалідністю, на місцевості не визначена – дорожні знаки не встановлені;
 – шляхи до входу перетинаються групами східців, які не дублюються пандусами;
 – на шляху до входу – колони, які не мають попереджувального маркування;
 – пересування людей з інвалідністю на площі перед входом супроводжується відчуттям неприємності та небезпеки.

II. Будівля є (підкреслити):

доступна	доступна частково	<u>недоступна</u>
----------	-------------------	-------------------

Вказати недоліки:
 – сходів на шляху до входу зустрічаються тричі (по 1, 2, 3 сходи), сходів не мають попереджувального контрастного маркування; не завжди стандартних розмірів;
 – сходів не дубльовані похилими з'їздами (нормативним пандусом);
 – входні двері мають пороги, входний тамбур вузький, що порушує вимоги ДБН;
 – будівля не забезпечена пристосованим туалетом;

III. Приміщення виборчої дільниці є (підкреслити):

доступна	доступна частково	<u>недоступна</u>
----------	-------------------	-------------------

Вказати недоліки:
 – будівля не забезпечена засобами доступності для людей з інвалідністю;
 – пристосованими туалетами будівля не забезпечена.

ВИМОГИ / ПРОПОЗИЦІЇ:

I. Прилегла територія: необхідно визначитися з місцями для паркування авто виборців і в тому числі для паркування авто людей з інвалідністю; територію потрібно позначити дорожніми знаками та відповідною розміткою.

II. Будівля:
 – Входна група: потрібно відремонтувати сходів та привести їх стан у відповідність з вимогами ДБН у сфері безбар'єрності;
 – Пандус: сходів у будівлі, та ті що на території закладу, потрібно дублювати пандусом, висоти його встановлення визначити ДБН В.2.2-17-06. Доступність будівлі і створити для маломобільних груп населення;
 – Вестибюль: хол для пересування доступний;
 – Санвузли: доцільно встановити універсальну пристосовану кабину до потреб людей з інвалідністю;
 – Шляхи руху всередині будівлі: без перешкод;

III. Приміщення виборчої дільниці:
 Приміщення виборчої дільниці №531105 будуть доступними після відповідної перебудови входної групи (сходів, пандусу), та за умов встановлення універсальної kabini пристосованого туалету. На сьогодні приміщення дільниці – недоступні

Порядок обстеження об'єкту

I. Обстеження територій прилеглих до будівель, де розташовуються виборчі ділянки

Прилегла територія

В контексті даного видання під визначенням «прилегла територія» мається на увазі частина земної поверхні довкола споруди/будинку з установленими межами та визначеними щодо неї правами володіння, користування і розпорядження.

З метою виявлення недоліків обладнання територій, прилеглих до будівель, де розташовуються виборчі ділянки, проводиться експертне обстеження зони паркування та фізичних перешкод на шляху під час руху по прилеглий території до входу в будівлю. На предмет наявності бар'єрів та відповідності встановленим нормам обстежуються наступні **елементи прилеглих територій**:

- тротуари, пішохідні доріжки та переїзди з тротуарів на проїзну частину;
- місця паркування автомобілів;
- входи на огорожену територію та шляхи під час руху по прилеглий території;
- виступаючі конструкції та природні перепони.

Об'єкт обстеження знаходиться на якійсь території. Щоб до неї дістатися, потрібно подолати певний шлях безпосередньо до будинку. Тому важливо оцінити стан тротуарів, доріжок чи стежок (пункт I.1 Анкети).

Для безперешкодного пересування МГН, зокрема особам з ураженням опорно-рухового апарату, важливо, щоб в місцях перетину тротуару/пішохідних доріжок з проїзною частиною були понижені бордюри і похилі (пандуси) (пункт І.2 Анкети).

Можливо, що будівля знаходиться на окремій, відгородженій території. І щоб до неї потрапити, потрібно пройти через хвіртку чи ворота. З цієї причини ми маємо потребу оглянути цю позицію: ширина хвіртки, відсутність сходів чи порогів тощо (пункт І.4 Анкети).

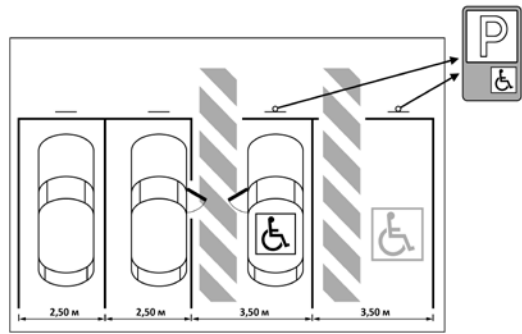
Також важливо брати до уваги те, що люди з інвалідністю до об'єкту можуть приїжджати на автотранспорті. З цієї ж причини також важливо оглянути, чи є поблизу місця для паркування автотранспорту, зокрема і звернути увагу, чи є місця для транспорту осіб з інвалідністю (пункт І.5 Анкети).

Вимоги ДБН В.2.2-17:2006:

5.1 На відкритих індивідуальних автостоянках біля закладів обслуговування слід виділяти не менше 10 % місць (але не менше одного місця) для транспорту інвалідів. Ці місця повинні позначатися знаками, прийнятими в міжнародній практиці.

Люди з інвалідністю ОРА часто користуються автомобілями, на яких повинні під'їхати до об'єкту, де розташована виборча діляниця. Важливо пам'ятати, що біля громадських та адміністративних закладів має бути зона паркування із не менше ніж 10% паркувальних місць для автотранспорту осіб з інвалідністю. Ці місця повинні позначатися знаками, прийнятими в міжнародній практиці:

дорожнім знаком 5.38 “Місце для стоянки”:

разом з Міжнародним символом доступності (МСД)

II. Обстеження будівлі і приміщення, де розташовуються виборчі ділянки

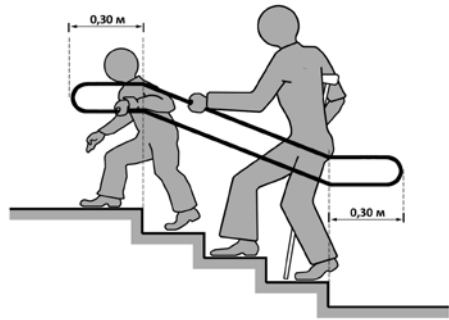
На предмет наявності бар'єрів та відповідності встановленим нормам обстежуються наступні елементи будівлі та приміщення:

- Вхід до будівлі;
- Вхідна група, тамбур;
- Вестибюль;
- Відсутність перешкод на шляхах руху в середині будівлі;
- Санітарно-гігієнічні приміщення.

Вхід до будівлі

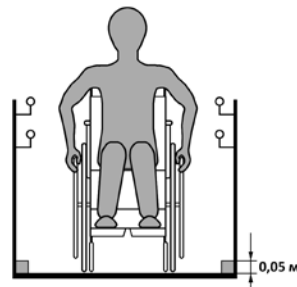
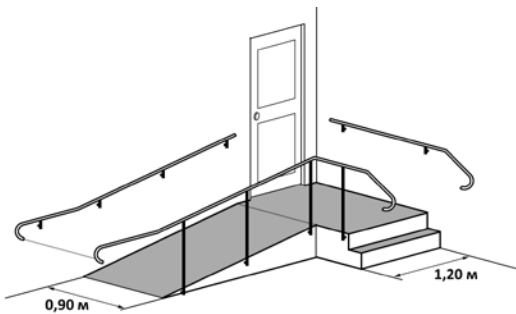
• **Сходи зовнішні** (пункт II.6 Анкети). Зазвичай, перед входом до будівлі є зовнішні сходи. Потрібно звернути увагу на висоту сходинок, їх кількість і на те, чи по боках сходового маршу є поруччя. Дуже часто трапляється, коли перша (від рівня землі) сходинка є меншою або більшою за інші. Така ситуація є травмонебезпечною.

- Також важливо, щоб сходи з обох боків мали поруччя, зовнішні сходи і пандуси повинні мати поручні, при тому, щоб вони мали продовження по горизонталі як вгори, так і внизу на 30 см.

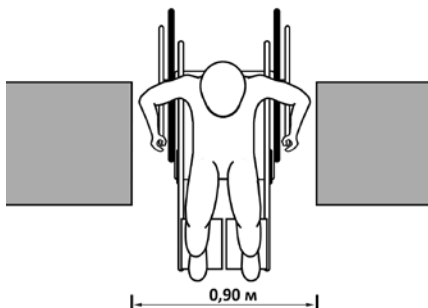
- **Пандус** (пункт II.7 Анкети). Державні будівельні норми вимагають, щоб щонайменше один вхід в будівлю був доступний для МГН. Якщо при вході є сходи, то поруч має бути нормативний пандус. Ось його основні вимоги:

- ухил 1:12;
- з обох боків мають бути поруччя на висоті 70 см і 90 см, з продовженням по горизонталі як вгори, так і внизу на 30 см.

Вхідна група

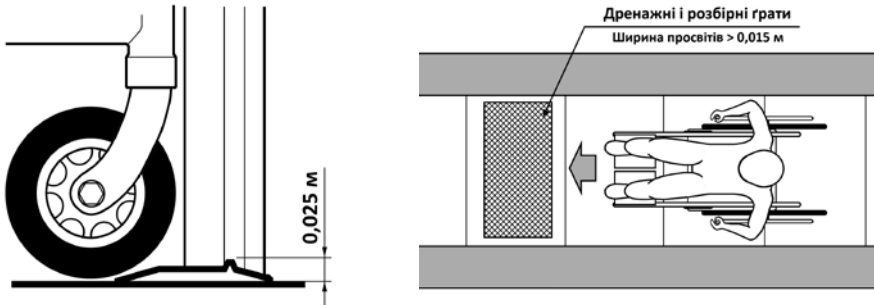
- **Тамбур** (пункт II.8 Анкети). Зазвичай, вхідна група складається з тамбура, який має зовнішні і внутрішні двері:

- **Двері** вхідні мають шириною мінімум 90 см. Якщо двері є двостулчасті, то робоча стулка має бути мінімум 85 см;

- **Пороги** в дверях, якщо вони є, то мають бути не вище, як 2,5 см. (найкраще, коли порогів немає).

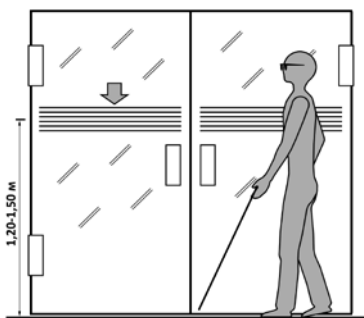
- **Різноманітні предмети** (наприклад щітка для витирання ніг, фіксатор дверей тощо) не повинні бути перепорою для прохожих, особливо для МГН. Це важливо у випадку евакуації при надзвичайних ситуаціях.

Вимоги ДБН В.2.2-17:2006:

Дренажні і водозбірні ґрати, встановлювані в підлозі тамбурів або вхідних площадок, повинні встановлюватися урівень з поверхнею покриття підлоги.

Маркування на прозорій частині дверей

Важливо для людей, які мають послаблений зір. Прозорі двері створюють ілюзію відкритого простору, що для таких людей може призвести до випадку травмування. Маркуванням може служити, наприклад, напис «ВХІД» тощо.

Вестибюль (пункт II.9 Анкети)

Переважно в громадських будівлях за тамбуром вхідної групи є вестибюль, який часто знаходиться на іншому рівні і до якого ведуть сходи. При цьому дуже рідко біля сходів є поруччя. Звичайно, що для осіб з ураженням опорно-рухового апарату подолати такий бар'єр неможливо. Тому, проводячи аудит, важливо на це звернути увагу, відобразивши в Анкеті.

Відсутність перешкод на шляхах руху всередині будівлі від тамбура до приміщення, де розміщено виборчу дільницю (пункт II.10 Анкети)

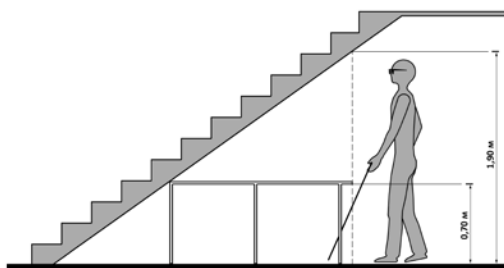

На шляхах руху до приміщень, де розташовуються виборчі дільниці часто присутні перешкоди у вигляді горизонтальних конструкцій, або гілок рослин. Відстань до наявних горизонтальних конструкцій, або гілок рослин, над шляхами руху має становити не менше 2,1 м.

Щодо перешкод, у вигляді виступаючих над поверхнею підлоги конструкцій, або гілок рослин – вони не можуть виступати на шляхи руху більше ніж на 0.1 м.

Є випадки, коли шляхи руху в коридорах, приміщеннях, галереях тощо вільні, їх ширина має бути не менше 1,8 м. Ця вимога є важливою для того, щоб при зустрічному русі була можливість роз'їхатися особам в кріслах колісних.

Важливо дослідити ділянки під маршем відкритих сходів чи інших нависаючих елементів на шляхах руху до виборчих дільниць усередині будинку.

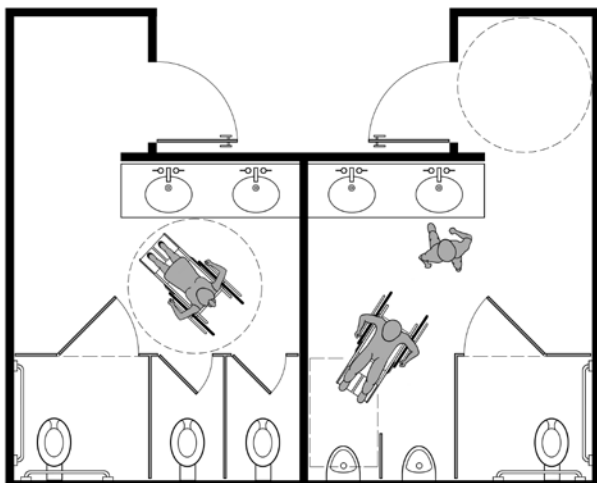

Санітарно-гігієнічні приміщення (пункт II.11 Анкети)

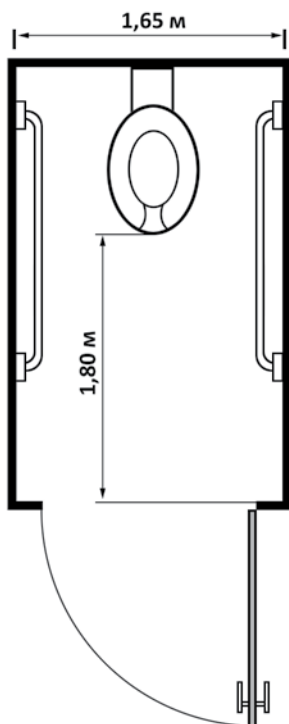
Забезпечення доступності санітарно-гігієнічних приміщень – це забезпечення елементарних життєво необхідних потреб кожної людини, в т.ч. особи з інвалідністю.

Вимоги ДБН В.2.2-17:2006:

6.6.1. У будь-яких громадських будинках при розрахунковій чисельності відвідувачів 50 осіб і більше або у разі розрахункової тривалості перебування відвідувача в будинку 60 хв і більше слід передбачати туалет з універсальною кабіною.

Варто дослідити наявність універсальної кабіни туалету загального користування, які мають розміри в плані не менше: ширина – 1,65 м, глибина – 1,8 м. Унітаз обладнано поручнями.

А також, наявність доступної (амбулаторної) туалетної kabіни загального користування, що має розміри в плані: ширина не менше 0,9 м, глибина (відстань від унітазу до дверей) не менше 0,9 м, ширина дверей не менше 0,8 м, двері відчиняються назовні. Унітаз обладнано поручнями.

III. Обстеження приміщення виборчої дільниці

Досліджуючи приміщення самої виборчої дільниці, варто звернути увагу на достатність штучного освітлення, доступність вхідних дверей (ширина дверей, наявність порогів та їх висота, наявність перешкод у вигляді урн, тумб, меблів тощо у дверних отворах).

Для прикладу пропонуємо ознайомитись із приведеною нижче заповненою анкетою, яка була опрацьована під час проведення оцінювання доступності виборчих дільниць для виборців з інвалідністю в Полтавській області у січні 2016 року.

Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua

АНКЕТА

визначення доступності будівель і приміщень виборчих дільниць з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (МГН)

Дата проведення аудиту доступності (обстеження): 25.01.2016

Номер виборчої дільниці: № 531105

Розмір об'єкта: мала в/дільниця, середня в/дільниця, велика в/дільниця
(необхідне підкреслити або зазначити)

Назва об'єкту, де розташовується виборча дільниця:

палац культури ПАТ "Кредмаш", хол

Власник об'єкту: управління освіти; управління культури; управління соціального захисту населення; управління охорони здоров'я; органи влади; інше:

палац культури Публічного акціонерного товариства "Кременчуцький завод дорожніх машин"

(балансоутримувач/відомче підпорядкування, необхідне підкреслити або зазначити)

Адреса: вул.60-річчя Жовтня, 4, м.Кременчук, Полтавська обл., 39600

Телефон: XXXXXXXXXX

Факс: () _____

Електронна адреса: ksk_kredmash@mail.ru

ШБ і посада уповноваженого від установи, в якій проводився аудит:

Кухтик Тетяна Олекчандрівна – начальник закладу

Телефон: XXXXXXXXXX

ШБ і посада уповноваженого від установи, в якій проводився аудит:

Бражененко Віктор Олександрович - голова Крюківської районної у місті Кременчуці ради

Телефон: XXXXXXXXXX моб. XXXXXXXXXX

ШБ осіб, представників від громадськості, які проводили аудит доступності:

Ільїн Віктор Леонідович

Телефон: XXXXXXXXXX

ВИСНОВОК:

I. Прилегла територія біля об'єкту є (підкреслити):

доступна	доступна частково	<u>недоступна</u>
----------	-------------------	--------------------------

Вказати недоліки:

- територія для паркування авто, і в тому числі для авто людей з інвалідністю, на місцевості не визначена – дорожні знаки не встановлені;
- шляхи до входу перетинаються групами східців, які не дублюються пандусами;
- на шляху до входу – колони, які не мають попереджувального маркування;
- пересування людей з інвалідністю на площі перед входом супроводжується відчуттям невпевненості та небезпеки.

II. Будівля є (підкреслити):

доступна	доступна частково	<u>недоступна</u>
----------	-------------------	--------------------------

Вказати недоліки:

- сходи на шляху до входу зустрічаються тричі (по 1, 2, 3 сходи), східці не мають попереджувального контрастного маркування; не завжди стандартних розмірів;
- сходи не дубльовані похилими з'їздами (нормативним пандусом);
- вхідні двері мають пороги, вхідний тамбур вузький, що порушує вимоги ДБН;
- будівля не забезпечена пристосованим туалетом.

III. Приміщення виборчої дільниці є (підкреслити):

доступна	доступна частково	<u>недоступна</u>
----------	-------------------	--------------------------

Вказати недоліки:

- будівля не забезпечена засобами доступності для людей з інвалідністю;
- пристосованими туалетами будівля не забезпечена.

ВИМОГИ / ПРОПОЗИЦІЇ:

I. Прилегла територія: необхідно визначитися з місцями для паркування авто виборців і в тому числі для паркування авто людей з інвалідністю; територію потрібно позначити дорожніми знаками та відповідною розміткою.

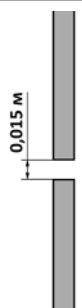

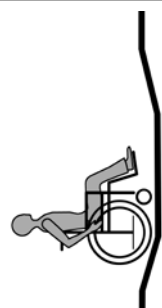
II. Будівля:

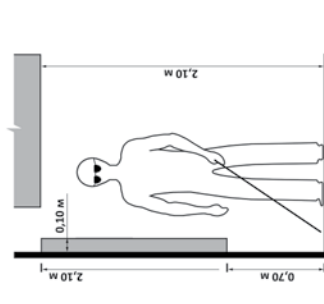
- Вхідна група: потрібно відремонтувати сходи та привести їх стан у відповідність з вимогами ДБН у сфері безбар'єрності.
- Пандус: сходи у будівлю та ті, що на території закладу, потрібно дублювати пандусом, вимоги його влаштування визначають ДБН В.2.2-17-06. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення.
- Вестибюль: хол для пересування доступний.
- Санвузли: доцільно влаштувати універсальну пристосовану кабінку до потреб людей з інвалідністю.
- Шляхи руху всередині будівлі: без перешкод.

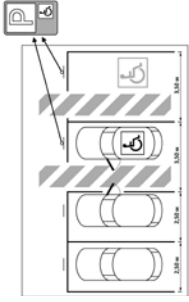

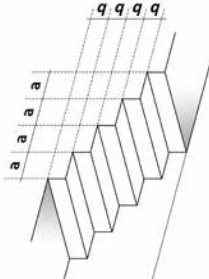
III. Приміщення виборчої дільниці:

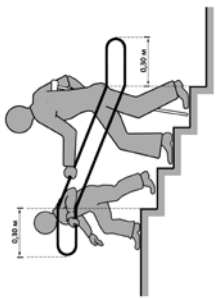
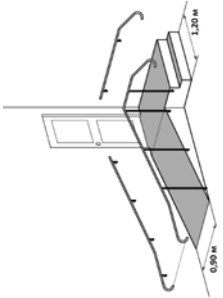
Приміщення виборчої дільниці №531105 будуть доступними після відповідної перебудови вхідної групи (сходів, пандусу), та за умови влаштування універсальної кабінки пристосованого туалету. На сьогодні приміщення дільниці – **недоступні**.

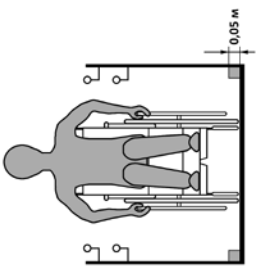
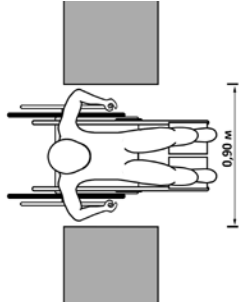
Анкета проведення аудиту доступності виборчої ділянки

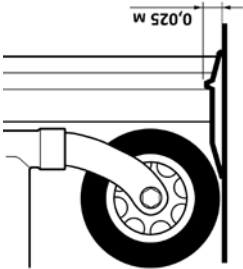

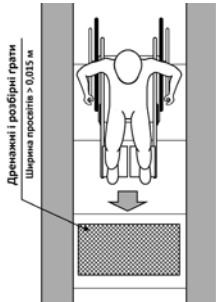
	Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?		Ступінь впливу на часткову доступність			
				Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно	
I.	Прилегла територія. Загальні вимоги до земельних ділянок								
1.	<p>Тротуари та пішохідні доріжки мають рівне покриття, без бар'єрів і перешкод, вибоїв тощо.</p> <p>(Покриття з бетонних плит повинно бути рівним, а товщина швів між плитами – не більше 0,015 м.)</p> <p><i>Примітки: перед будинком культури – міська площа; асфальтобетонне покриття має незначні тріщини, частина покриття замінена на вимощення тротуарною плиткою; якість покриття - задовільна.</i></p>			+			+		
2.	<p>Переїзди з тротуарів через проїзну частину, плавні, без бордюрів, з ухилами не більше 1:12.</p> <p>(Висота бортового каменю в місцях перетину тротуару з проїзною частиною не повинна перевищувати 0,04 м).</p> <p><i>Примітки: дослідити не вдалося через погодні умови.</i></p>								

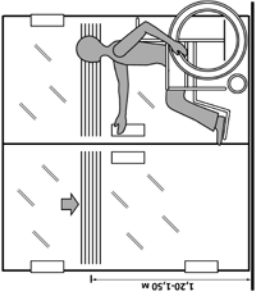

	Вимоги ДБН дотримано?	Ступінь впливу на доступність об'єкту			Фотофіксація
		Так	Ні	Доступно / Частково доступно / Недоступно	
Вимоги нормативного документа	Так	-	-	-	
	Відсутність перешкод на шляхах руху по прилеглий території: 3.1. Відстань до горизонтальних конструкцій, або гілок рослин, над шляхами руху становить мінімум 2,1 м. 3.2. Відстань від поверхні доріжки до виступаючих над нею конструкцій, або гілок рослин, становить не більше ніж 0,7 м. 3.3. Конструкції, або гілки рослин, не виступають на шляхи руху більше ніж на 0,1 м. <i>Примітки: на шляху до входу – колонада, що підтримує 2-й поверх закладу; колони не мають контрастного позначення чи тактильного попереджувального поясу.</i>	-	-	-	
3.					
Вимоги нормативного документа	Так	-	-	-	
	Відсутність перешкод у вигляді урні, тумби тощо. <i>Примітки: територія закладу не озорожена; хвіртки немає; на підступах до входу почергові сходові групи (з 1-ї, 3-х сходин); наблизено до руху людського потоку встановлюється рекламна афіша; тумби, урни на шляху до дільниці відсутні.</i>	-	-	-	
4.					
Рисунок відповідно до ДБН					
Фотофіксація					

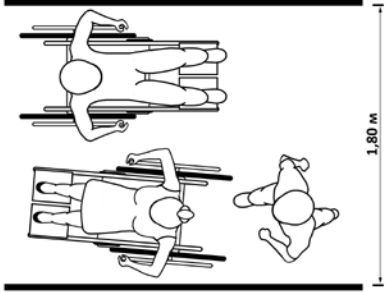
	Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?		Ступінь впливу на доступність об'єкту		
				Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно
5.	<p>Зона паркування.</p> <p>5.1. Біля будівлі в наявності виділені місця для паркування автомобілів.</p> <p>5.2. На цій автостоянці розмічені місця для паркування автотранспорту осіб з інвалідністю.</p> <p>5.3. Місця для паркування автотранспорту осіб з інвалідністю позначені знаками, прийнятими в міжнародній практиці; дорожнього знаку 5.38 «Місце для стоянки»; разом з «Міжнародний символ доступності» (МСД).</p> <p><i>Примітки: на прилеглій до закладу території місця для паркування авто людей з інвалідністю відсутні, відповідні дорожні знаки відсутні; автомобілі паркуються хаотично на самій площі.</i></p>			+	+			+
II.	Будівля і приміщення							
6.	<p>Вхід до будівлі</p> <p>Сходи зовнішні.</p> <p>6.1. Сходи однакової по висоті.</p> <p>6.2. Наявне маркування ребер верхньої та нижньої сходинок для осіб з порушенням зору.</p> <p><i>Примітки: перша група сходиць – 3 сходи; висота сходиць однакова – 15см маркування ребер не виконане, тактильне попереджувальне покриття – не застосоване.</i></p>			+	+			+

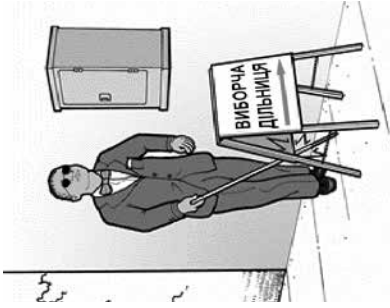
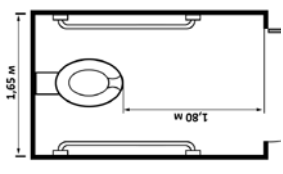

	Вимоги ДБН дотримано?	Ступінь впливу на доступність об'єкту			Фотофіксація	Рисунок відповідно до ДБН	Вимоги нормативного документа					
		Так	Ні	Доступно				Частково доступно	Недоступно			
		+	+	+			<p>Поручні при зовнішніх сходах:</p> <p>6.3. Наявні поручні біля сходів.</p> <p>6.4. Поручні мають продовження по горизонталі як вгорі, так і внизу на 30 см.</p> <p>6.5. Поручні розташовані з обох боків.</p> <p>6.6. Якщо ширина сходів перевищує 2,5 м, наявні розділові перила.</p> <p><i>Примітки: сходи не забезпечені поручнями, але мають розділовими перилами; поручні і перила не відповідають ДБН.</i></p>					
7.		+	+	+			<p>Пандус: Якщо при вході є сходи, то сходи повинні дублюватися пандусами \ ухил 1:12</p> <p>7.1. Наявний пандус.</p> <p>7.2. Ухил пандусу відповідає нормативам.</p> <p><i>Примітки: сходи пандусом не дубльовані.</i></p>					

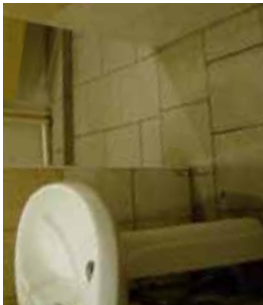
	Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?		Ступінь впливу на доступність об'єкту		
				Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно
	<p>7.3. На пандусі наявні перила.</p> <p>7.4. Перила встановлені з обох боків пандусу.</p> <p>7.5. Поруччя перил встановлено в двох рівнях на висоті 70 см і 90 см.</p> <p>7.6. Перила мають подовження по горизонталі як вгору, так і вниз на 30 см.</p> <p><i>Примітки: сходи пандусом не дубльовані.</i></p>				+	+	+	+
8.	<p>Вхідна група, Тамбур</p> <p>Двері:</p> <p>8.1. Якщо вхідні двері одинарні, ширина дверного полотна становить щонайменше 90 см.</p> <p>8.2. Якщо вхідні двері є двостулкові, ширина робочої частини дверей становить щонайменше 80 см.</p> <p><i>Примітки: двері двостулкові, відкриваються обидва полотна, ширина робочого полотна 85 см.</i></p>				-	-	-	-
					+		+	

Вимоги ДБН дотримано?	Ступінь впливу на доступність об'єкту			Фотофіксація	Рисунок відповідно до ДБН	Вимоги нормативного документа
	Доступно	Частково доступно	Недоступно			
Так	Ні					8.3. Пороги в дверях не перевищують 2,5 см (найкраще, коли пороги відсутні). <i>Примітки: дверний проріз має поріг висотою 5 см.</i>
+	+					8.4. Різноманітні предмети (наприклад, щітка для витирання ніг, фіксатор дверей тощо) не повинні бути перепороною для прожого, особливо для МГН. Це важливо у випадку евакуації при надзвичайних ситуаціях. Дренажні і водозбірні ґрати, встановлювані в підлозі тамбурів або вхідних площадок, повинні встановлюватися на рівні з поверхнею покриття підлоги. <i>Примітки: перед входом у заклад – дві не стандартні сходини висотою 7см, ширина сходини – 40см; перед сходами покладена решітка для витирання ніг (решітка не прикріплена).</i>

	Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?		Ступінь впливу на доступність об'єкту		
				Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно
	<p>8.5. На прозорій частині дверей нанесено контрастне маркування. <i>Примітки: полотно вхідних дверей має прозорі частини, контрастне маркування відсутнє; є інформаційний орієнтир "входу"; прозора частина дверей доповнена захисними ґратами, що може дезорієнтувати відвідувача.</i></p>			Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно
9.	<p>Вестибюль</p> <p>9.1. У вестибюлі є сходи. (якщо сходи наявні, вказати кількість сходиночок у промаркованій колонці). <i>Примітки: ширина тамбура 1,40 м, двері відкриваються зі зміщенням осі дверних полотен; ширини тамбуру для маневру – замало; сходи у вестибюлі не виявлені.</i></p> <p>9.2. Наявне контрастне маркування ребер сходиночок. <i>Примітки: у будівлі на шляху до дільниці сходи відсутні.</i></p> <p>9.3. На сходах встановлені перила. <i>Примітки: у будівлі на шляху до дільниці сходи відсутні.</i></p>			—	—	—	—	—

	Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?		Ступінь впливу на доступність об'єкту		
				Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно
	<p>9.4. Перила на сходах встановлені з обох боків. <i>Примітки: у будівлі на шляху до дільниці сходи відсутні.</i></p> <p>9.5. Сходи дубльовані пандусом. <i>Примітки: у будівлі на шляху до дільниці сходи відсутні.</i></p> <p>9.6. Пандус обладнаний перилами. <i>Примітки: у будівлі на шляху до дільниці сходи відсутні.</i></p>			—	—	—	—	—
10.	<p>Відсутність перешкод на шляхах руху всередині будівлі від тамбуру до приміщення де розташовано виборчу дільницю</p> <p>10.1. Відстань до горизонтальних конструкцій, або гілок рослин, над шляхами руху становить шонайменше 2,1 м. <i>Примітки: таких перешкод немає.</i></p> <p>10.2. Відстань від підлоги до виступаючих над нею конструкцій, або гілок рослин, становить не більше 0,7 м. <i>Примітки: таких перешкод немає.</i></p> <p>10.3. Конструкції або гілки рослин не виступають на шляхи руху більше ніж на 0,1 м. <i>Примітки: таких перешкод немає.</i></p>			—	—	—	—	—

Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?		Ступінь впливу на доступність об'єкту		
			Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно
<p>Вимоги нормативного документа</p> <p>10.4. Шляхи руху в коридорах, приміщеннях, галереях тощо вільні, ширина складає не менше 1,8 м. <i>Примітки: коридори – відсутні.</i></p> <p>10.5. Ділянки під маршем відкритих сходів чи інших навісаючих елементів усередині будинку мають розмір у проєкті заввишки щонайменше 1,9 м. <i>Примітки: таких перешкод немає.</i></p> <p>10.6. Ділянки під маршем відкритих сходів чи інших навісаючих елементів усередині будинку, що мають розмір у проєкті заввишки щонайменше 1,9 м, огороджені. <i>Примітки: таких перешкод немає.</i></p>			–	–	–	–	–
<p>11.</p> <p>Санітарно-гігієнічні приміщення</p> <p>Наявність доступного для МГН туалету.</p> <p>11.1. Наявна універсальна кабіна. Пояснення: Універсальна кабіна туалету загального користування повинна мати розміри в плані не менше, м: ширина – 1,65 м, глибина – 1,8 м. Унітаз має бути обладнано поручнями. <i>Примітки: пристосованим універсальним туалетом заклад не забезпечений, встановлені чаші "Генуя".</i></p>			–	+	–	–	+

	Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?		Ступінь впливу на доступність об'єкту		
				Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно
	<p>11.2. Найважливіша (амбулаторна) туалетна кабіна.</p> <p>Пояснення: доступна (амбулаторна) кабіна загального користування повинна мати розміри в плані не менше, м: ширина не менше 0,9 м, глибина (відстань від унітазу до дверей) не менше 0,9 м, ширина дверей не менше 0,8 м, двері відчиняються назовні. Унітаз має бути обладнано поручнями.</p> <p><i>Примітки: пристосованим універсальним туалетом заклад не забезпечений; планування існуючого туалету заважає пересуватися безпечно, бо має багато виступаючих конструкцій та сходи.</i></p>			+				+
III.	Виборча дільниця							
12.	<p>Виборча дільниця розташована на поверсі.</p> <p>Необхідно вказати фактичний номер поверху у промаркованому віконечку.</p>				1			

	Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?			Ступінь впливу на доступність об'єкту			
				Так	Ні		Доступно	Частково доступно	Недоступно	
13.	<p>Якщо виборча дільниця розташована на поверхах відмінних від першого.</p> <p>13.1. Чи є в будівлі ліфт?</p> <p>13.2. Чи є в будівлі підйомна платформа?</p> <p>13.3. Чи є в будівлі інші технічні засоби переміщення сходами осіб в кріслах колісних?</p> <p><i>Примітки: підйомні пристрої, східцеві підйомники, пандуси у приміщеннях закладу – відсутні.</i></p>									
14.	<p>Кількість виборчих дільниць, що розташовані в будівлі:</p> <p>Зазначте фактичну кількість виборчих дільниць у промаркованому віконечку.</p>									
15.	<p>Вхідні двері в приміщення виборчої дільниці.</p> <p>15.1. Якщо вхідні двері одинарні, чи становить ширина дверного полотна щонайменше 85 см?</p>									

Вимоги нормативного документа	Рисунок відповідно до ДБН	Фотофіксація	Вимоги ДБН дотримано?		Ступінь впливу на доступність об'єкту		
			Так	Ні	Доступно	Частково доступно	Недоступно
<p>15.2. Якщо вхідні двері є двостулчасті, чи становить ширина робочої частини дверей щонайменше 80 см? <i>Примітки: двері до приміщення дільниці двостулкові, ширина робочого полотна – 85 см; відкриваються обидва полотна.</i></p>			+	+			
<p>15.3. Висота порогів у дверях не перевищує 2,5 см (найкраще, коли пороги відсутні). <i>Примітки: висота порогу 5 см.</i></p>			+	+			+
<p>15.4. Перешкоди у дверному отворі у вигляді урни, тумби, меблів тощо – відсутні. <i>Примітки: таких перешкод немає.</i></p>			+				+
<p>16. Чи достатнє штучне освітлення у приміщенні, де розташована виборча дільниця? Денного та комбінованого освітлення у приміщенні дільниці достатньо.</p>			+				+

Розділ 3. Рекомендації щодо облаштування виборчих дільниць

Пропонуються до уваги рекомендації щодо облаштування саме виборчої дільниці з метою забезпечення її доступності для виборців з інвалідністю.

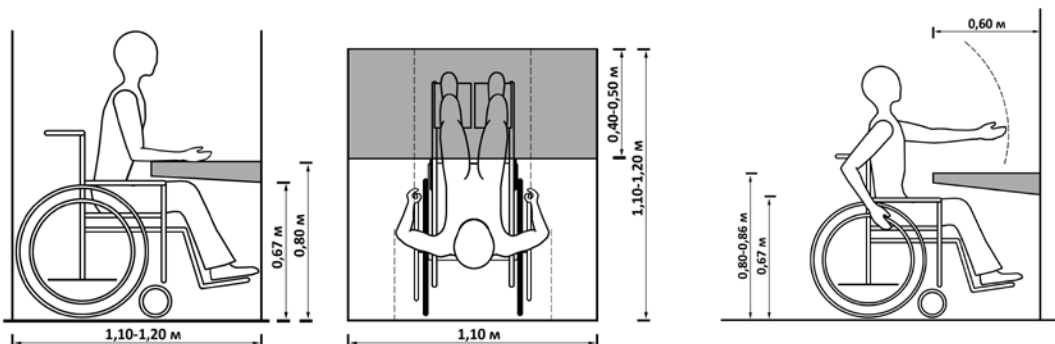
1. Столи реєстрації виборців повинні мати можливість для під'їзду особи в кріслі колісному – простір знизу 67 см і верхня площина стола на висоті не вище 80-85 см.
2. Кабіна для голосування. Одна із кабін має бути для маломобільних груп населення, зокрема і з розрахунком на особу в кріслі колісному.

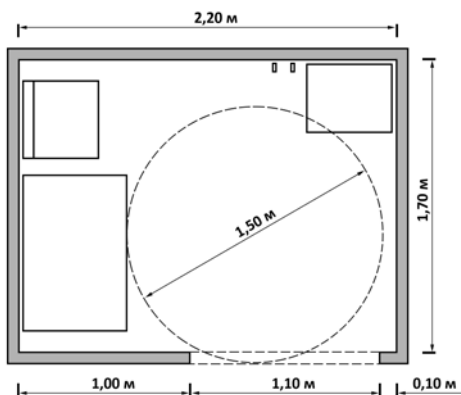
Кабіну позначити міжнародним символом доступності (МСД)

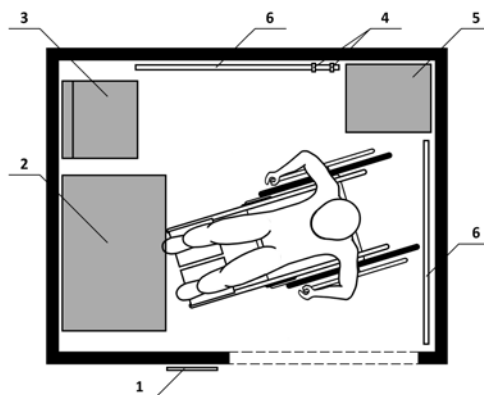
Вимоги:

- а. Відсутність порогу (може бути поріг, але не вище 2,5 см)
 - б. Ширина кабінки 110 см
 - в. Глибина кабінки 110-120 см
 - г. В середині кабінки розташований столик або поличка: знизу від підлоги до нижньої площини стола 67 см, верхня площина стола/полички 80 см.
3. Урни для голосування не можуть бути розміщені на підвищенні

Рекомендовані розміри кабіни.

Приклад розташування меблів у кабіні.

(наприклад, на сцені, подіумі тощо). Якщо це не є можливим, то принаймні одна із урн повинна бути розміщена в партері, неподалік від кабіни для голосування. Доцільно було б забезпечити можливість під'їхати колісним кріслом до урни. Для цього використовувати урну невеликих розмірів, котру розмістити на звичайному столі з вільним простором знизу 65-70 см.

- Туалетні приміщення мають бути доступні для відвідувачів. В туалетних приміщеннях має бути універсальна кабіна з можливістю скористатися для людини в кріслі колісному, відповідно до вимог ДБН В.2.2-17:2006. Розміри такої кабіни 1,65 x 1,8 м, облаштована допоміжними поручнями.

Розділ 4. Типові недоліки, які впливають на доступність об'єктів та розташованих на них виборчих дільниць

за результатами проведеного оцінювання доступності виборчих дільниць в Полтавській області

ГС ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України» спільно з Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES Україна) реалізували у Полтавській області пілотний Проект з оцінювання доступності (аудиту доступності) виборчих дільниць для виборців з інвалідністю та напрацювали відповідні рекомендації і стратегії з метою покращення доступу громадян з інвалідністю та маломобільних виборців до виборчого процесу.

Аудит доступності об'єктів, на яких розташовані виборчі дільниці (1269 дільниць), відбувся в 2016 році за участі представників громадських організацій людей з інвалідністю, які мають відповідний досвід та навички.

Пропонуємо до уваги узагальнену інформацію щодо виявлених типових недоліків, які впливають на доступність об'єктів та розташованих на їх базі виборчих дільниць.

Прилегла територія:

- На територіях, прилеглих до будівель об'єктів, на базі яких працюють виборчі дільниці, часто відсутні місця для паркування автомобілів. Лише на поодиноких автостоянках розмічені місця для паркування автотранспорту осіб з інвалідністю, що позначені відповідним дорожнім знаком і Міжнародним символом доступності. Паркування здійснюється за правилами дорожнього руху на узбіччі вулиці або у її карманах.

- Більшість прилеглих територій потребують пониження висоти бортового каменю в місцях переїзду з тротуарів через проїзну частину, усунення вибоїн та пошкоджень асфальтового покриття.
- В разі розміщення будівлі на окремій, відгородженій території присутні сходи чи пороги, наявні перешкоди у вигляді урни, тумби тощо.
- На шляхах руху до будівель, де розташовуються виборчі ділянки, присутні перешкоди у вигляді горизонтальних конструкцій, гілок рослин, виступаючих над поверхнею доріжок конструкцій.

Будівля:

- Переважна більшість виборчих ділянок знаходяться у будівлях з високими цоколями. При вході наявні сходи, які потребують відповідного контрастного маркування ребер верхньої та нижньої сходинок.
- Об'єкти, що мають сходи при вході у будівлю, потребують їх дублювання пандусом відповідного ухилу, обладнанням перилами з обох боків зі встановленими поручнями в двох рівнях та неслизьким покриттям.
- Вхідні двері, що мають прозорі частини, потребують нанесення контрастного маркування для уникнення небезпеки для осіб з порушеннями зору. Більше половини будівель мають предмети-перепони руху на вході (щітка для витирання ніг, фіксатор дверей тощо), а також потребують ліквідації порогів або їх пониження.
- У більшості закладів в сільській місцевості недавнє забезпечення мережами опалення здійснювалося поверх покриття підлоги, комунікації перетинають входи у приміщення, коридори. Такі рішення створюють небезпеку для пересування усіх громадян.
- З опрацюванням фотоматеріалів стало очевидним, що проблеми доступності здебільшого вирішуються без участі спеціалістів, з використанням неякісних матеріалів та в умовах обмеженого фінансування.

Приміщення виборчої дільниці:

- Переважна більшість виборчих дільниць розташовані на першому поверсі будівель з цоколем у 2-5 сходинок. На шляхах руху до дільниць у таких будівлях зовні (на ганку) або у вестибюлі та коридорах наявні сходи. Сходи у більшості випадків не пристосовані і потребують нанесення контрастного маркування ребер сходинок для осіб з порушенням зору та встановлення розділових перил.
- Будівлі потребують дублювання сходів як ззовні, так і всередині будівлі відповідно обладнаним пандусом.
- Дільниці, які розміщуються вище першого поверху, потребують забезпечення засобами переміщення сходами осіб в кріслах колісних (ліфт, піднімальна платформа тощо), що є визначальним чинником доступності виборчих дільниць для таких виборців.
- На шляхах руху до приміщень, де розташовуються виборчі дільниці, присутні перешкоди у вигляді горизонтальних та виступаючих над поверхнею конструкцій.
- Об'єкти мають звуження шляхів руху в коридорах та галереях.
- У переважній більшості дільниць виборці, що пересуваються на колісних колясках, не мають можливості скористатись туалетом – до сьогодні у селах з малорозвинутою інфраструктурою застосовуються надвірні (подекуди напівзруйновані) вбиральні.
- Приміщення виборчих дільниць потребують поліпшеного освітлення.

Використані та рекомендовані джерела

1. Конвенція про права осіб з інвалідністю. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 61/106, прийнята на шістдесят першій сесії ГА ООН 2006 року (Конвенцію ратифіковано Законом України № 1767- від 16.12.2009).
2. «Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю»: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 48/96.
3. План дій Ради Європи щодо сприяння правам і повній участі людей з інвалідністю в суспільстві: покращення якості життя людей з інвалідністю в Європі в 2006-2015 роках: Резолюція Ради Європи Rec (2006)5.
4. Рекомендація CM/Rec (2009)8 Комітету міністрів державам-членам щодо досягнення повноцінної участі завдяки Універсальному проектуванню і дизайну (Прийнята Комітетом міністрів 21 жовтня 2009 р. на 1068-му засіданні представників міністрів).
5. Конституція України [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
6. Указ Президента України від 18.12.07 № 1228/2007 «Про додаткові невідкладні заходи щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями».
7. Указ Президента України від 02.03.09 № 113/2009 «Про першочергові заходи щодо поліпшення становища осіб з вадами зору».
8. План заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009-2015 роки

«Безбар'єрна Україна», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.09 № 784.

9. ДБН В.2.2-17:2006, «Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення».
10. ДСТУ-Н В.2.2-31-2011, «Настанова з облаштування будинків і споруд цивільного призначення елементами доступності для осіб з вадами зору та слуху».
11. Досягнення повної участі завдяки стратегії «Універсальний Дизайн» / Achieving full participation through Universal Design, Council of Europe Publishing, <https://rm.coe.int/16805a2a1e>
12. Брошура «Чому доступність є важливою?» – ВГО «Національна асамблея людей з інвалідністю» України, 2011.
13. Навчальний посібник «Інвалідність та суспільство» – заг. ред. Байда Л.Ю., Красюкова-Еннс О. В. – К., 2011. – 187 с.
14. Методичний посібник «Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю» видання V доповнене – К., 2012. – 247 с.
15. Методичний посібник «Альбом технічних рішень обладнання елементами безперешкодного доступу людей з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів житлово-комунального призначення» – Публічне акціонерне товариство «Український зональний науково-дослідний і проектний інститут з цивільного будівництва», 2011. – 125 с.
16. «Забезпечення доступності споруд для людей з інвалідністю» [Електронний ресурс] Українська Гельсінська спілка з прав людини, <https://helsinki.org.ua/advice/zabezpechennya-dostupnosti-sporud-dlya-lyudej-z-invalidnistyu/>
17. Інформаційний портал «Безбар'єрна Україна» www.netbaryerov.org.ua
18. Сайт «Універсальний дизайн» www.ud.org.ua
19. Сайт Міністерства регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України www.minregion.gov.ua

Global Expertise. Local Solutions.
Sustainable Democracy.